

Tvärs öfver gatan : svenskt original /

Said,

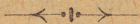
*59 B Följetongbibliotek, Wasa Tidnings.
1890: Bd 3*

Tvärs öfver gatan.

Svenskt original

af *Said*.

Han hette Valdemar K. och hade kommit ut på egen hand i lifvet för att förtjäna sitt bröd med pänseln. I Paris hade det gått honom drägligt nog, men han längtade efter bättre, och så hade han farit ned till Algeriet, där han trodde sig finna motiv. Han hade ej helt och hållet missräknat sig, men nog var det annat, än han hoppades. Arabernas förfärliga motvilja för att låta rita af sig beredde honom många svårigheter — det var lika dyrt att få en modell där, som någonsin i Paris. Ty med pänningar jämkar man till och med koranens strängaste förbud. Och taflorna betalades illa, mycket sämre, än han var van vid.

Nu hade han efter en tids flackande i Kabyliens bärg och öknarna kring Biskra, slagit sig ned i Alger. Han hade ett litet rum vid Monte Rovigo, en af Algers bredaste, men minst

trafikerade gator, som i stora bukter slingrade sig upp för bärget. Det var mellan tredje och fjärde bukten. Han bodde i fjärde våningen. Hans rum var helt litet — men så kostade det häller icke mycket, och från terrassen utanför hade han den härligaste utsikt öfver staden med dess röda och hvita, platta tak och den blåa Medelhafsviken och längst i fonden Kabyliens bärg, där Djurjuras snötoppar stucko af mot de lägre blånande bärgskedjorna.

Det hade ej dröjt länge, innan han kommit under fund med, hvilken förtjusande granne han hade. I ett litet tvåvåningshus tvärs öfver gatan bodde en ung smärt, mörkögd spanska, en sådan där förtjusande andalusiska, af hvilka man ej träffar så få i Algiers och Orans spanska kvarter. Hon hette Carmen och bodde tillsammans med sin bror, som hade diversehandeln på nedre botten i det hus, de rådde om. Deras föräldrar voro döda och hon skötte deras lilla hushåll. Alt det där hade den gamla gumman, som städade hans rum, anförtrott honom. Hon hade tillagt en liten omständighet, som ej var att förakta: det var i diversehandeln, hon tog den halfbutelj mjölk och den brödhalfva, hon hvar morgon bar till Valdemar. Och det var alt bäst, monsieur betalade det själf där nere en gång i veckan.

Det tyckte „monsieur“ var utmärkt. Han hade ej dröjt att gå ned i boden och göra några små uppköp och hade då fått tillfälle att på närmare håll se sin granne. Hon var förtjusande. Mörka sammetslena ögon, en hvit och klar panna med det svartblå håret uppfäst som kammen på en hjälm. En den mest för-

tjusande mun och en fyllig, rund haka och en hals . . . Ah! en sådan hals! Den var ej stolt, stel, men ej heller vekligt mjuk. Den bar upp det lilla hufvudet både graciöst och med en säkerhet, som han sett någonstans . . . hvar? Jo, nu mindes han. Det var Venus Milos hals.

Hvar morgon såg han henne, genom de halföppna fönstren, gå därinne i deras rum, och städa. I bland kom hon fram till fönstret och stod och tittade ut en stund. Det hände, att hon då såg upp mot hans fönster ett ögonblick, och då hälsade han. Han ansåg sig redan som bekant, trots det att de knappt växlat ett ord med hvarann. Hon tog ej illa upp hans hälsning, utan böjde graciöst på hufvudet och log mot honom så oskuldsfullt, som vore det den naturligaste sak i världen, att de utbytte sina morgonhälsningar tvärs öfver gatan. Han kunde ej undgå att tänka på, hvad en svensk flicka skulle ha gjort under samma omständigheter. Och han drog på munnen.

Deras hälsningar blefvo alt hjärtligare för hvar dag. Han stod ej blott om morgnarna i sitt fönster. Vid alla möjliga tider på dagen måste han bort och se, hvad hon hade för sig. Ofta satt hon i boddörren eller utanför på trottoiren och sysslade med ett handarbete och då vände han sig förargad inåt rummet och tog till sitt arbete igen. Men lika ofta satt hon i sitt fönster — just det, som var midt emot hans — och läste i en bok eller virkade. Då kunde han stå där länge och se de fina korta fingrarna röra sig med det mest retande behag. Än var det en härfva, som trasslat in sig och då förde hon den runda

fasta underarmen i långa, behagfulla rörelser, i naturligt afmätta linier, som förvånade honom genom den omedvetna tjusning de utvecklade. Än böjde hon sig djupt ned öfver arbetet och visade en hvitgul nacke, där det uppåt strukna håret stack behagligt af med sin svarta glans.

Men han hade ej stått där länge, förr än hon böjde sig ut genom förstret, såg öfver gatan och så upp mot honom. Och ännu en gång fick han tillfälle att hälsa på henne. Men det räckte ej länge, dessa hastiga ögonkast. Hon hade ett sätt att se upp mot honom, som skärskildt tjusade genom det lilla koketteri, som låg däri, en helt förtjusande naturlig lek mer än ett beräknadt koketteri. Sedan hon en stund stått och tittat ut på folklifvet på gatan, en trupp förbimarscherande zuaver eller någon ståtlig arab, som med fladdrande burnus galopperade uppför gatan, brukade hon fatta tag i de båda inåt öppnade fönstren, ett med hvar hand, och i det hon själf drog sig bakåt, sköt hon dem långsamt igen, som hade hon svårt att slita sina blickar från gatan, och just som fönstren voro nära att sluta sig såg hon upp med en hastig, skälmsk blick — och så slogos fönstren igen. Då viste han, att hon lämnade rummet.

Valdemar intog sina måltider, trukost och middag, i en pension, där några hans landsmän och ett par franska militärer åto. De voro endast herrar och hade ett ganska muntert bord. Efter middagen — den åts kl. half sju på kvällen — brukade man tillbringa „eftermiddagen“ på ett kafé eller på teatern. Valdemar hade börjat draga sig undan dessa

kvällssamkväm. Han kände sig ej hågad att glamma och prata, då hans tankar voro på helt annat håll. Och så hade han ej så godt om mynt som kamraterna.

En dag, när Valdemar efter dinern åter upprepade sin gamla fras, att han ej hade tid att gå med ut, hade en af kamraterna anmärkt med en viss spetsighet i tonen: „Du måste ha något märkvärdigt där uppe i ditt fogelbo, efter du är så angelägen att komma ifrån oss — eller är du kanske elegisk!“

Detta hade smått retat Valdemar, hvarför han beslöt att gå med. Förargelsen vek snart bort vid skämtet på det stora boulevardkaféet, där man satt under bar himmel. Åsynen af dessa glada människor, som tyktes lefva blott för att njuta ögonblicket och ej bekymrade sig om „i morgon,“ ljudet af en sprittande melodi från några ambulerande mandolinspelare, den ljumma nattluften och ej minst det kära svenska målet, som i dag fick släppas löst, då de voro endast landsmän — allt satte Valdemar „i stämning.“ Han blef glad, uppsluppen, skrattade åt kamraternas historier och berättade själf andra. Han var glad, som han ej varit det på länge.

Så bröt man upp och skildes. När han nu blef ensam, kom det öfver honom en så förfärlig känsla af tomhet. Kontrasten mellan ljuset och glammet där nere på boulevarden och den mörka dystra gatan, som blef ännu dystrare af den rad träd, som öfverskyggade hela trottoiren, och så ljudet af hans egna steg, som gafvo återskall mot husväggarne och läto den öfriga tystheten kännas så mycket hämskare — allt lät honom känna sig så ensam

och öfvergifven, där han gick. Det kom öfver honom en sådan där bitter vemodig känsla som ville tränga fram tårar i ögonen.

När han kom hem, tände han ej ljus. Han tog ned sin fiol, som länge legat orörd, och började spela. Först blef det blott skärande missljud, liksom nödrop från en som drunknar, så togo ljuden en mildare form, och där strömmade vackra molltoner fram utan melodi, utan bestämda former, uttryck för hans egen obestämda känsla, en vemodig längtan efter något, han viste ej hvad. Det lade sig som ett mjukt täcke öfver hans sinne och mildrade hans känslor, aldeles som bomull, lagd på ett bränsår. Utan att veta det tog han fatt på en melodi, det var ur Carmen. Han kom att undra öfver hur orden läto, och tog ned fiolen från hakan.

Då hörde han genom natten ett sakta, blygt darrande ljud, det följdes af andra djärfvare, och snart ljöd det med en behaglig, om ock något öfsvad kvinnoröst:

„Si tu ne m'aimes pas, je t'aime,
Mais si je t'aime, prends garde à toi!“

Det var orden till melodin. De kommo från fönstret midt emot. Valdemar kunde ej misstaga sig därom. Han lyssnade spändt och med klappande hjärta, ännu sedan den sista tonen förklingat. Så hörde han ett fönster stängas, och allt blef tyst.

Men inom honom jublade en kör af tusen röster, som sjöngo kärlekens Te Deum och hviskade förföriska ord i hans öra. Och han trodde dem. Han trodde, att hon älskade honom, hon som han älskat, han visste ej själf sedan när. Och hvarför skulle han ej tro det? — — —

När Valdemar vaknat morgonen därpå, måste han anstränga sig för att reda nattens stormande minnen. Det föreföll honom så otroligt och måste dock vara en värklighet. Hon älskade honom, hon, den ljufvaste, älskligaste varelse af kött och blod hon var hans! Han vågade knappast tro på sin lycka.

De utbytte den vanliga morgonhälsningen men han häpnade vid att se henne hastigt stänga fönstret, som ångrade hon sin vänlighet. Han tyckte sig urskilja hennes gestalt bakom jalousin. Stod hon och lurade som en spindel på sitt byte? Var det komedi alt sammans, sången i går och hälsningen nyss? Han kunde ej tänka sig henne som en kome-diantska, en hycklerska! Och ändå gnagade tanken på hennes besynnerliga uppförande honom.

Han letade reda på en bit papper och bly-ertspänna — bläck hade hans „skrifbord“ ej sett på mången dag. Ett par ord blott — franskan illa stafvad, men bra nog för ändamålet — och så var en billet-doux färdig.

Han stod i fönstret och väntade otåligt att få se henne komma ned i boden. Där gick en halftimme, innan hennes lilla figur visade sig. Det gälde att passa minuten, och därför var han nära att springa ikull en tjock fru i trappen. Han gaf sig knapt tid att lyfta på hatten, men en skur af ovett och mustiga skällsord ljödo i hans öron.

Han ansträngde sig att vid sitt inträde i boden hälsa så naturligt som möjligt och såg knapt på flickan, som ej kunde dölja en djup rodnad. Han ville betala sin mjölk för den närmaste tiden.

Medan „brodern“ slog upp i böckerna, vände sig Valdemar till systern och gjorde en obetydlig anmärkning om hennes handarbete. Han stack biljetten i hennes hand utan att brodern märkte något. De darrade, de små fingrarne, medan de krampaktigt slöto sig om pappret. Valdemar vände sig åter mot disken, betalade och gick ut.

Han kunde ej förmå sig att gå hem efter frukosten. Han var närvös i väntan på, att timmen skulle slå, då han stämt möte med Carmen. Det kom därför helt lägligt, när en af kamraterna i pensionen föreslog honom en promenad utåt landet. Det var den ende af dem han kände något närmare, en ung landsman med blicken öppen för naturens skönhet, så att Valdemar ofta i hans sällskap gjort studier i det fria, då de utbytt tankar och idéer om konsten.

De togo en omnibus, som på en halftimme förde dem ut ur staden till yttersta ändan af förstaden St Eugéne. Här stego de ut och fortsatte gående den obeskrifligt vackra vägen fram mot Pointe Pescade. Det hade blåst skarpt dagen förut och hade ej aldeles mojnadt af, så att vågorna rullade friskt upp emot de skrofliga, fantastiskt formade klipporna, under väldigt brusande.

Den klara, härliga vårluften, motionen, det storartade skådespelet af ett haf, som bryter sig mot en hög klippstrand — allt samverkade att förströ Valdemar. De gingo ut på en udde strax bortom „la pointe“ och lade sig ned på gräset, som stod friskt och grönt nu på våren — ej samma gräs som hemma i Sverige, utan ett högt, saftigt gräs, där talrika blommor i

alla färger fylde luften med dofter och smekte ögat med sin färgväxling -- liksom de arabiska tygerna.

De lågo tysta en stund och läto sig hvar för sig berusas af det mäktiga skådespelet. De förstodo bägge uppskatta det, den ene som målare, den andra som skald -- båda konstnärer, fast i olika brancher. Georg -- så hette vännen -- fortsatte sina tankar i ord:

— Hvad ni målare ändå äro lyckliga, som kunna fästa en bit som denna på duken och återge' det ni ser fullständigt!

Då Valdemar fortfarande låg orörlig, stirrande „in das Blaue,“ fortsatte Georg:

— Det är något annat det än att, som jag, kluttra och skrifva långa ramsor, som ändå aldrig kunna återge' situationen Man får förstås hoppas, att läsaren har en tillräckligt lifvig fantasi . . . Men hvad går åt dig Valdemar . . . Du måste väl inte vara kär?

Kär . . . han for förskräkt upp. Är du galen! Har du någonsin sett mig kär?

-- Nej, aldrig förr . . . men nu måtte du alt vara det ändå, om ej alla tecken svika. Du är aldrig ute med oss andra. Du föreger arbete, men man ser aldrig något du gjort!

— Jag har ej fått något arbete färdigt.

— Se så, förställ dig ej nu, utan säg ut, hvad du har på hjärtat!

Det förargade Valdemar, att han blifvit genomskådad trots alla ansträngningar att dölja sina känslor. Och dock kände han ett behof att tala om sina känslor, att yppa dem för vännen, som ju anade hvad det var . . . Men han hölls tillbaka af något, han viste ej rätt hvad. — Det kämpades en kamp i hans

inre mellan behovet att meddela allt, som tryckt honom, och stoltheten att behålla för sig själf, hvad ju ej angick någon annan.

Till slut besegrades stoltheten, och det kommo strömmar af ord. Först enstaka afbrutna meningar, som liksom letade sig väg genom en labyrint af tankar, sedan mera sammanhängande. Han berättade om sin kärlek, sina strider, sina förhoppningar och lade hela sin inre varelse i dagen för vännen, som lyssnade utan att med ett ord afbryta honom.

Han tystnade och skådade åter ut i rymden. Georg låg fortfarande tyst. Han hade intet att svara och ville ej komma med några fadda fraser.

Detta gjorde Valdemar godt att få meddela sig med någon, som förstod honom, och han trodde sig läsa sympati i vännenstystnad. De bröto upp efter en stund och gingo hem, talande om likgiltiga ämnen. De hade afhandlat till slut, hvad de båda egentligen tänkte på.

Efter middagen skildes Valdemar från de andra och skyndade till mötesplatsen. Det var med klappande hjärta, han sträfvade uppför backarne till bron, där Chemin des Aqueducs börjar. Det var där, han skulle träffa Carmen. Där var tyst och öde, ingen varelse syntes till. Han väntade otåligt en stund. Så började han gå mot staden. Han stannade och lyssnade efter steg. Där hördes gåendet af en kvinna, men denna kom aldrig fram om hörnet. Det kunde väl ej vara hon? . .

Nu hördes lätta elastiska steg och en kvinnofigur kom till synes. Det var hon. Hon hade således beviljat bönen om ett möte. Han skyndade mot henne. Hon stannade, andfådd

af den häftiga gången. Hon hade då varit lika ifrig som han. En förvirrad, täck rodnad lyst upp hennes kinder, när han tog hennes hand och hälsade. De voro förlägna båda två. Instinktligt gingo de framåt vägen inåt ravinen, där träden bredde sina djupa skuggor öfver alt. Här stannade de, och nu först kunde de säga hvarandra, hvad de ville. Och orden interpunkterades af långa kyssar.

Långsamt gingo de åter framåt mot ravinens andra sida. De sökte ej längre skuggan. De sökte ljuset för att kunna se hvarann. Här stannade de åter på en plata, där en hänförande utsikt utbredde sig framför deras fötter öfver Mustaphas och Aghas trädgårdar och hvita villor, Bois de Boulogne's dystra massa och hafsviken, som sköt in sitt blåa band mellan de gröna, tätt bebygda stränderna. Långt, långt bort glänste fyra snötoppar ljusröda i den nedgående solens sista ljumma strålar.

De stodo länge tysta framför det härliga skådespelet, tils solen försvunnit bakom bergen, då det med ens blef mörkt. Här och där bröt ett enstaka ljus fram. De blefvo tätare, och snart syntes en massa smålysande punkter bland dunklet. Och högt, högt öfver dem tändes andra ljus, klarare; otaliga, strålande stjärnor på en dunkelblå natthimmel.

Carmen spratt till vid det korta, hastiga ljudet af en häst, som tyktes nalkas dem i stark fart. De lyssnade spändt, hörde ljudet på andra sidan ravinen; nu aflägsnade det sig inåt bland träden och kom så närmare på deras sida, återljudande mot klipporna. En hvitgrå skepnad på en likaledes hvit häst skyndade fram, kom aldeles in på dem, och svängde

af inåt nästa ravin. De stodo stilla och sågo efter araben, hvilkens burnus fladdrade efter honom af den starka farten, sågo stigbyglarne och en lång bösspipa glänsa till i skenet från en lykta, och så var han försvunnen. Det hela hade tycket af en uppenbarelse ur en annan värld.

Carmen darrade.

— Är du rädd min älskling?

Hon ryste till ännu en gång, men svarade ej. Valdemar svepte om henne kappan, det var isande kallt, och så satte de sig igång hemåt. De hade redan gått där ute mer än en timme. Carmen blef orolig, hon måste hem, innan hennes bror komme tillbaka. Han var ute i staden.

De ökade sina steg och kommo snart till Carmens port, sedan de för att ej bli sedda passerat några bakgator. Här var nästan öde på den stora gatan. Diversehandeln, den enda bod i denna trakt, var stängd, då ju brodern ej var hemma, och under de tre stora oliver, som här kantade trottoaren, var skuggan ganska djup. De stannade här, men ingen gjorde min af att skiljas. De ville båda förlänga de lyckliga minuterna ända till det sista möjliga.

De hviskade sakta, som voro de rädda att höras af de gamla träden, som lånade dem sin skuggas dunkla skydd, eller för den lilla råttan, som gnagade där borta i en stor afskrädhög. Det var alt lefvande, där fans.

Plötsligt hörde det lilla djuret upp med sitt arbete — och for i väg som en pil, så det rasslade i några gamla papper. De bägge älskande rykte till, skrämde af bullret. De lyssnade andlösa. Långt bort, där gatan svängde, hörde de ljudet af steg mot trottoarens planstenar.

— Farväl, Valdemar, det är bestämdt min bror! hviskade Carmen och smög sig sakta in i porten, som stängdes ljudlöst. Valdemar lyssnade och hörde stegen nere på gatan närma sig, och så började han själf gå långsamt uppåt. När han hunnit ett stycke bort, vände han sig om och såg en mansfigur försvinna i Carmens port. Det måste varit brodern.

Han stod stilla en stund, och så satte han sig i gång uppåt. Han kunde ej gå hem nu med så många tankar i hufvudet. „Farväl, Valdemar“ ljöd oupphörligt i hans öron. En så förtjusande tonvikt på hans namn, „Val-dé-már“. Han försökte upprepa det för sig.

Han hade kommit fram till en öppen plats, där Boulevard Gambetta passerade förbi Monté Rovigo. Han gick ut på en afsats af den i trappor bygda boulevarden, som gick rätt ned mot teatern. Det låg en tyst, storslagen stämning öfver den bit utsikt han hade. Ett stycke vatten, svart, obestämdt, men här och där glittrande i skenet från fyren eller något fartygs ankarlanterna, teaterns kupol sedd uppifrån och på bägge sidor en rad trädkronor, sluttande nedåt, och så husraderna — alt liksom stupande ned mot vattnet, och högt öfver alt en svart, stjärngnistrande natthimmel. Han glömde för ett ögonblick sig själf och sin kärlek för den storslagna utsikten.

Han tänkte tillbaka några år. Det kom för honom minnet af en annan sådan där tyst natt.

Det var ett annat haf, som då slumrade vid hans fötter, en annan, ljusare himmel, som höjde sitt gnistrande tak öfver hans hufvud — och ännu en annans. Han mindes det väl,

den där stilla, ljusa sommarnatten, då han lofvade en ung nordisk mö att tillhöra henne, liksom hon lofvade honom sin kärlek. Han var ung då och oerfaren. Han hade trott ett löfte, som brutits ett år efteråt. Hon var gift nu med en annan, som han hatat långt, långt innan denne blef hennes man, af instinkt.

Sedan dess hade han lärt känna kvinnan. Han hade funnit tillämpning på Hamlets ord: „Skröplighet, ditt namn är kvinna!“

Och nyss hade han ändå öfverlämnat sig åt en kärlek, som han för blott en månad sedan skulle trott vara omöjlig. Var han galen? Han viste ju att kvinnan vore en skön, förförlisk kameleont. Och ändå!

Han kunde ej tänka sig Carmen falsk. Hvarje drag, hvarje rörelse hos henne var så kysk, så ren, att han ännu aldrig träffat en kvinna så oskuldsfull — till det yttre. Hennes inre var honom ännu delvis förborgadt.

Och om hon värkligen älskade honom med den första ljufva kärlekens hela glöd! Hvad skulle det bli af deras kärlek. Han kunde ju ej gifta sig. Sin släkt hemma brydde han sig ej om. De förnäme uslingarne, som rynkat på näsan, då han beslutat sig att bli artist, de skulle gärna få gräma ihjäl sig öfver, att han gifte sig med en borgarflicka! Hvars bror stod bakom disken! Ha ha ha! . . .

Han skrattade vid tanken på deras miner. Nej, det var ej det! Det var ekonomin, som alltid var i vägen. Han kunde ju nått och jämt draga sig fram ensam på sin konst, men henne och kanske barn . . .

Han stampade i marken af förtrytelse! Att vara född aristokrat och ej ega en sous.

Vidriga, hånande öde . . . Att ta henne till älskarinna blott, som han sett kamraterna i Paris göra! „Fy fan Valdemar!“

Han spratt till, när han hörde det svenska kraftuttrycket, gånget ur hans egen mun, återskaka från husväggarne.“ Fy fan,“ ljöd det från alla håll!

Smutsa denna oskuld, ingjuta den första kärlekens förrädiska gift i denna unga själ, i denna täcka varelse, som tyktes liksom utstrålände idel kyskhhet! Och sedan öfverge henne! . . .

Han ryste! Nej, förr då kasta sig från bröstvärdet där borta ned på stenkajen. Då vore det slut. Slut för alltid, slut med alt elände . . . men också med all fröjd. Hvad komme det sedan? . . .

Han ryste till än en gång. Natluftens blef kylig. Han svepte rocken tätare omkring sig och skyndade hem med hastiga steg.

* * *

De råkades ej så sällan de följande dagarne. Carmen hade lyckats föra sin bror bakom ljuset med afseende på deras möten. Han hade börjat ana oråd, men lugnades åter af systemens försäkringar.

Carmen hade yttrat en önskan, att någon gång se Valdemar måla. Hon hade helt naiva och mycket dunkla föreställningar om konsten. Valdemar frågade, om hon kanske ville sitta modell för honom. Det viste hon ej, hvad det var. Sedan Valdemar sökt klargöra för henne, att det blott bestod i att sitta stilla, medan han målade af henne, tyktes hon förstå:

— Sitta stilla? Ja, det skulle jag väl kunna?

De kommo öfverens om, att hon skulle komma upp dagen därpå, som var en söndag. Valdemar skaffade hem litet frukt och en flaskas godt vin, och försökte göra rummet så snygt, som omständigheterna medgafvo.

Vid tvåtiden på middagen knackade det på hans dörr. Han öppnade, och där stod hon i en nätt, hvit klädning och en förtjusande liten hatt på det svarta håret. Hon såg sig förvånad ikring på föremålen i rummet, alt så främmande för henne. Skisserna på väggarne väckte hennes undran. Hon ville veta, hvad alt förestälde, hvarför det såg så suddigt ut o. s. v.

Ett stort ofullbordadt porträtt af en känd sångerska väckte särskildt hennes nyfikenhet. Hon var ej riktigt nöjd med Valdemars förklaring och föreföll nästan svartsjuk på den kvinna, hvilkens bild tyktes uppta hedersplatsen i hennes älskares rum.

Valdemar lät henne sätta sig på en stol med ryggen mot taflan och bjöd henne några frukter. Nej tack, hon ville ej ha'. Han slog i något vin i en arabisk kopp — glas fans ej — och bjöd henne med en skämtsam ursäkt. Det tyktes mildra hennes förstämning, och när han draperade en mantilla, som hon medfört, på hennes hufvud och visade henne, hur hon tog sig ut i en handspegel, blef hon förtjust.

Han plaserade henne i möjligast fördelaktig dager och började arbeta. Det gick med fart. Ansiktets linjer voro så harmoniska, och hela uttrycket så förtjusande, att han tyckte sig aldrig haft en intressantare modell. De

tego båda, han upptagen af sitt arbete, hon djupsinnigt betraktande en tafla.

Plötsligt brast hon ut i ett klingande skratt. Han såg upp från duken, förvånad öfver denna plötsliga munterhet. Hon lutade sig bakåt i stolen och bara skrattade, skrattade så hjärtligt en sextonåring kan skratta, skrattade så tårarne kommo henne i ögonen, skrattade, så att hon måste hålla i sig för att ej välta ikull stolen, där hon satt.

Det förargade honom till sist, detta eviga skrattande åt något, han ej begrep, och i allvarlig ton frågade han hvad det var.

— Åh, du . . . ha, . . . ha ha! . . .

Och så skrattade hon igen. Det var således åt honom, hon skrattade! Han blef nästan ond. Tonen skärptes, när han bad henne höra upp med sitt skratt och säga, hvad det då äntligen var.

Hon tystnade tvärt och såg upp på honom med en skygg blick.

— Blef du ond, Valdemar? Hon reste sig och tog honom våldsamt om halsen, så han måste svänga undan paletten, han höll i hand, för att ej fläcka ned hennes klädning.

— Säg, Valdemar! Inte blef du ond på din Carmen? Men du såg så lustig ut, där du stod med rynkade ögonbryn och gjorde grimaser, medan du målade. Hon slöt med en häftig kyss. Och så flög hon tillbaka till sin stol igen och satte sig orörlig i sin förra ställning.

Han måste le åt hennes barnsligheter och var helt försonad igen. — Han målade raskt en god stund och hon satt orörlig, stilla och tyst. Blott då och då bad han henne böja

hufvudet framåt, flytta sig undan solen, som började skina in, eller något sådant.

Det knackade på dörren. Båda foro upp och Carmen rodnade, som hade hon blifvit ertappad med något brottsligt. Valdemar gick till dörren och frågade hvem det var.

— Det är jag, ljöd det därutifrån med Georgs röst och på svenska.

— Jag kan ej släppa in dig, svarade Valdemar likaledes på sitt modersmål. Jag målar . . . Jag har en modell, så du kan omöjligt få komma in!

— Jaså, adjö!

De hörde hur han gick sin väg. Carmen frågade, hvad han sagt på det underliga språket, som hon ej förstod. Valdemar hörde ej på hennes fråga, han såg och såg ut, förargad öfver, att han ej kunnat släppa in vännen, öfver att han kommit så olägligt, och öfver, att hon just skulle vara där.

Carmen blef rädd, att hon hindrat honom i något angeläget. Hon kände med kvinnans fina takt, att hon var orsaken till Valdemars misstämning, och frågade än en gång skygt, hvad det varit han velat.

Valdemar vände sig hastigt om.

— Det var ingenting.

Han sökte jaga bort tankarne med ifrigare arbete, men det lyckades ej. Det hvilade något trykt öfver det lilla rummet. Båda kände det, men ingen förmådde lyfta tyngden, som hvilade öfver dem.

Efter en stund steg Carmen upp. Hon måste gå, sade hon. Valdemar gjorde ett svagt försök att hålla henne kvar. Hon skulle väl åtminstone se på sitt porträtt. Hon gaf

det ett flyktigt ögonkast, tydligen ej nöjd med arbetet, och så gick hon.

Hon kom igen flere gånger. De följande „sittningarna“ blefvo ej störda af några obehöriga. De längtade båda efter dessa trefliga små stunder, men taflan avancerade ej synnerligen. Valdemar ändrade och rättade och ändrade igen och tyckte aldrig det blef som han ville ha det.

En dag när Carmen kom upp, låg Valdemar utsträckt på sin säng och reste sig ej ens vid hennes inträde i rummet. Hon såg förskräckt på hans bleka ansikte och frågade, om han ej mådde väl.

Han hade bara ondt i hufvudet och frös i hela kroppen, men det ginge väl öfver. Han kunde emellertid ej arbeta, utan bad henne komma igen en annan dag. Hon ville dock ej gå sin väg, utan satte sig på en stol bredvid sängen.

Hon pysslade om honom på allt sätt, gick efter en sifon för att släcka hans brännande törst och öfvertalte honom att gå och tala med en läkare. Hon satt länge kvar och gick först när Valdemar skulle gå ut för att, som han sade, söka en läkare.

Friska luften kryade upp honom något, så att han trodde sig kunna undvara „doktorernas plåstrande“, som han sade åt vännerna. Så gick det en vecka, då han endast låg och frös och var olustig trots den redan ganska starka värmen i april.

En morgon saknades han i pensionen. Det hade händt förut, att han ej kommit till måltiden, men efter hans tillstånd de föregående

dagarne fann Georg det rådligast att besöka honom.

Vännen fann Valdemar i full feber och ännu liggande kvar i sin säng. Han skyndade att söka upp en läkare, som lofvade komma något senare. Han gick tillbaka till Valdemar, och när han kom upp i hans rum, häpnade han vid att finna Carmen där.

Han hade aldrig förr träffat henne, men viste hvem hon var. Hon gjorde tecken åt honom att vara tyst. Valdemar sof. Han såg sig förvånad om i rummet. Carmen hade snyggat upp det, så godt sig göra lät, medan den sjuke sof.

De gingo ut på altanen på andra sidan förstugan, Carmen och Georg. Hon var mycket förlägen i början, men återvann snart sitt otvungna sätt, när hon märkte den unge mannens aktningsvärda bemötande mot henne. Han sade henne, att han viste, hvem hon var, och att han kände hennes förhållande till Valdemar.

Hon gick efter en stund för att ej vara närvarande när doktorn kom, sedan hon först fått löfte om att få höra, hvad denne sade. Hon skulle passa på nere i porten åt bakgatan, den väg hon alltid brukade använda, för att ej hennes bror skulle få reda på hennes besök hos Valdemar.

Vid läkarens ankomst blef Valdemar först förargad öfver, hvad han tyckte vara ett onödigt pjunk, och han envisades med att endast tala svenska, så att Georg fick tjänstgöra som tolk. Läkaren var en hygglig karl med ett godt sätt, så att han nästan vann Valdemars sympati. Hans utslag löd på — tyfus. De

kommo öfverens, han och Georg, att den sjuke borde transporters till sjukhuset.

Morgonen därpå stod Carmen med klappande hjärta i sitt fönster och åsåg, hur hennes älskade stufvades in i en droska, som sedan med rask fart rullade bort. Det kändes, som gingo vagnens hjul öfver hennes bröst och klämde hop det, och rasslandet mot gatan lät som rasslandet af kedjor i hennes öron. Hon hade aldrig varit på ett sjukhus och förestälde sig det som ett slags fängelse. Georg hade visserligen sagt henne att det ej var så farligt, att man hade det rätt bra på sjukhuset borta i Musthapha, men ändå kunde hon ej få bort tanken på fängelset.

Han hade sagt, att hon skulle besöka honom, om doktorn tillät det, men det hade blott skrämt henne, det att visa sig bland främmande, som då skulle få veta om deras förhållande.

Det var en ryslig dag för Carmen. Hon skulle på aftonen möta Valdemars vän för att få veta, hur han hade det därborta. Hela dagen gick hon i ett slags dvala och tänkte blott på en sak, på sjukhuset och honom, som nu låg där och pinades.

* * *

Carmen gick som i en dvala hela den följande tiden. Hon skötte sina sysslor mekaniskt, och satt, när hon var fri från dem, i timmar vid sitt fönster och stirrade ut. Hennes bror kunde ej undgå att märka hennes förändrade sätt och ansatte henne med frågor. Men hon svarade alltid undvikande. Han förstod nog, att det var kärlek med i spelet, men

då han ej kunde förmå henne att yppa sin hemlighet, lät han henne till sist behålla för sig själf, hvad hon tydligen ej ville delgifva andra. Han ansåg henne gammal nog att svara för sina egna angelägenheter.

Hon hade, alt sedan Valdemar fördes bort, ej hört det minsta om honom. Georg hade ej, som han lofvat, kommit för att meddela henne hans tillstånd. Och hade han värkligen kommit, hade hon åtminstone ej sett honom, och hon viste, att han ej skulle förråda henne för brodern. Hon hade flere gånger tänkt gå ut till sjukhuset för att försöka träffa honom, men hade alltid hållits tillbaka af en viss rädsla för det okända stället och de personer, hon möjligtvis skulle behöfva fråga för att få reda på honom.

På söndagen skulle hennes bror som vanligt göra en promenad med några vänner och frågade, om hon ville följa med. Hon gaf ett afböjande svar och lät honom gå. Han sade sig ej skola komma hem förrän ganska sent.

Hon hade således en hel dag för sig själf utan sysselsättning. Det kom för henne ett oemotståndligt begär att försöka träffa sin älskare. Hon besegrade alla blyghetens invändningar och gaf sig iväg ensam den långa vägen.

Nere i stora staden vimlade gatorna af folk, som flanerade i det varma solljuset, skrattande och pratande af hjärtans lust, fria från arbete. De flesta tyktes ha samma mål som hon. Strömmen af söndagsklädda rörde sig långsamt framåt Rue de Constantine framåt mot Mustapha, där sjukhuset låg. Ekipager och åkardroskor, „trams“ och „corricolos“

(små omnibussar) kilade i kapp med hvarandra, fulla af folk, alla åt samma håll; alla de „trams,“ hon mötte, voro nästan tomta. Skulle de alla till sjukhuset? . . .

Där lyste ett stort, rött plakat på en vägg, och orden „Cours Hippique“ i jättehöga bokstäfver minde henne om, att i dag skulle årets stora kapplöpning ega rum. Det var därför de hade så brådt, dessa stojande fransmän i eleganta sommarkostymer, dessa damer i ljusa toaletter och granna parasoller, dessa cigarett-rökande spanjorer i sammetsblusar och röda gördlar, dessa zuaver med chechian på nacken, dessa araber i granna dräkter och mohresker i hvita slöjor, alla glada och muntra, alla skratande och pratande med försmaken af dagens folknöje lysande ur blixtrande ögon.

Hvad det skar i henne, all denna glädje; hvilken förfärande motsats mot hennes egen gnagande oro och outhärdliga ängslan, som kastade henne mellan fruktan och hopp, en förfärlig lek med ett stackars blödande kvinnohjärta. *De* skyndade sig för att hinna njuta länge, så mycket som möjligt, *hon* ilade fram som piskad af demoner för att slippa undan sin ängslan och kanske möta en ännu förfärligare smärta — om han kanske ej längre andades, han som var hennes lif, hennes allt.

Hon hade velat ha vingar för att kunna flyga fram. Om hon endast kunnat kasta sig upp i någon af dessa vagnar, som jagade hvarandra under rop och skrik och smattrande piskklatschar från kuskarne. Men de voro fulla, så proppfulla de kunde bli, så man stod på fotstegen, och de magra hästarne måste

spänna sina sista krafter för att släppa fram denna människolast i en trög galopp.

Dammet hvirflade upp från alla dessa hjul och fötter och trängde in i hennes ögon och mun, in i hvarje por, men hon kände det ej. Hon ilade framåt utan att akta på knuffningar och ovett, ibland riskerande lif och läm bland alla dessa vagnar för att komma om någon tät grupp folk, som tog upp hela trottoarens bredd.

Äntligen var hon i Mustapha. Men hvar fans sjukhuset? En kvinna bland hopen, som stod i en dörr med ett barn på armen och liknöjdt betraktade folkmassan, pekade framåt gatan.

— Långt bort, långt, mycket långt och så till höger.

— Långt bort, ljöd det i Carmens öron medan hon skyndade framåt uppför en lång backe, som gatan bildade, och så ned i en sänkning på andra sidan och så uppåt ännu en bit. Här måste hon åter fråga, villrådig om vägen. Hon såg redan slutningen framför sig och där nedanför blott en liten bit till Champs de Maneuvre, där folkströmmen tyktes mynna ut som i ett stort haf af människor.

En hygglig gammal spanjor, som stod med armarne i kors och cigarretten i mungipan, njutande mer af solen och värmen än af det lifliga skådespelet omkring honom, visade henne vägen. Han följde henne till och med ett stycke in på den tvärgata, som för rätt fram till porten af „L'hôpital civil de Mustapha“.

Hon var således vid målet. Den där stora omålade träporten därborta, det var då dit hon

skulle. På andra sidan om den var det han skulle finnas. Där låg han kanske redan, kall och blek eller måhända i feberyrsel, omedveten om allt och äfven om henne.

Hon gick in genom en liten öppning i staketet på sidan om porten, framåt en liten gång, omgifven af höga häckar, där de besökande passerade för att visiteteras. En sträf gumma satt utanför portvakthuset och pratade med en ung man i hvit skjorta, blå linnebyxor och en bred röd gördel. Carmen vände sig till gumman och frågade blygt, om det var tillåtet att komma in.

Ja, visst var det det, bara hon ej hade några otillåtna saker med sig.

Nej. Carmen hade ingenting. Men — hon rodnade förlägen — hon ville gärna veta, hur hon skulle få reda på den hon sökte.

— Hvem vill ni träffa, mademoiselle?

Hon viste ej Valdemars namn, men hon beskref honom som en ung svensk, som hade feber och kommit dit i tisdags morse.

— Ah, han! Jo han ligger i Salle Pasteur! föll den unge mannen i de franska färgerna in. Jag skall föra er dit, mademoiselle!

De gingo ut ur skuggan vid portvaktens och tvärs öfver en sandad gård. Carmen såg som i en dimma det stora, soliga sandhafvet och där bortom en lång rad träd med blomgrupper mellan och på bägge sidor små nätta gulrappade envåningshus med jättehöga fönster.

Hennes följeslagare omtalade under vägen, att han vore sjukvaktare i Salle Pasteur och skötte just „monsieur Suédois“, som han kallade Valdemar. Han vore alt illa däran, tyfus, febern uppe på 41° ibland, i dag var det bara

39. Där borta, det tredje huset i ordningen, där var det.

Utanför gafveln, som vette mot sandgången, sutto några män i en rad och pratade och rökte. Somliga buro sjukhusets fula, grå kappa och benkläder och en hvit nattmössa på hufvudet, andra sutto i egna kläder, mest fransmän och en och annan arab i lång, hvit kandoura. De sågo bleka och magra ut allesamman, och tittade på henne med mattglänsande, sjukliga ögon.

Hon väntade i förstugan, medan sjukvaktaren gick in i ett rum till höger. Det var där han låg. Dörrarne stodo öppna till den stora gemensamma sjuksalen, där sängarne stodo i två långa rader på stengolfvet. Där var ej mycket folk. Några män och kvinnor, som voro på besök som hon, sutto kring sängarne, där de sjuke lågo, bleka och utmärglade. Det var så tyst och dystert där inne i det skumma rummet med dess för värmen och solljuset väl tillslutna fönsterluckor. Blott en och annan hostning och ett sakta hviskande gaf tillkänna, att de lefde dessa bleka varelser. Och så deras stora ögon, som matt riktades mot henne, i sjuklig nyfikenhet för alt, som minde om den friska, glada värld, som stängt sina portar för dem.

Sjukvaktaren kom ut efter en liten stund och bad henne gå in, och så stängde han dörren efter henne. Hon stod i ett ganska stort, högt och luftigt rum, med ofantliga fönster, af hvilka ett stod öppet, så man kunde se långt bort mot Fort l'empereur, som tronade majestätiskt på toppen af ett grönklädt bärg. Rummet var enkelt möbleradt med två sängar,

ett par bord, några stolar och på stengolfvet några små mattor.

Här i denna höga järnsäng låg Waldemar väl insvept. Hon förskräktes vid åsynen af hans vanställda anlete. På dessa få dagar hade ansiktet svält upp till onaturlig storlek, och den förr så väl formade hakan och de friska kinderna voro fulla af skäggborst, som fritt fått växa ut och gaf den sjuke ett nästan vildt utseende.

Endast ögonen hade bibehållit sitt forna utseende, de voro kanske endast något vidgade. De blickade så bedjande, så kärleksfullt mot henne, att hon skyndade fram och kastade sig öfver sin älskare. Hon kyste hans panna, hans mun och låg så i en stilla omfamning med blicken i hans ögon, medan han sakta smekte hennes hufvud med sina händer.

De lågo så tysta en stund. Så reste hon sig upp för att bättre kunna betrakta honom hållande hans hand i sina båda. Han gjorde en ansträngning för att kunna tala, men lyckades ej. Han log matt och pekade på sin hals för att ge tillkänna, att den hindrade honom att tala. Han gjorde några försök att klara halsen och lyckades till slut att kunna tala några ord, men så var det slut igen. Samtalet fortgick likväl med tecken och nickningar från hans sida. Han tog ej sina blickar från henne, som ville han prägla in hennes gestalt i sin själ. Hon såg sig om i rummet och ryste vid dess kalla, känslolösa utseende. Det ända, som kunde värma ögat, var utsikten genom fönstret.

Sjukvaktaren kom in och sade henne, att hon måste gå snart. Tiden för de främmande

att aflägsna sig vore snart inne. Han lämnade dem åter ensamma.

Det var ett hjärtslitande afsked. Valdemar förmådde ej yttra mer än de två orden: „farväl Carmen!“

Hon kyste honom upprepade gånger med den förfärliga aningen inom sig, att det var sista gången. Ingendera sade det, men båda kände inom sig, att de ej mer skulle se hvarann.

Carmen gjorde våld på sig för att hindra tårarne att bryta fram, när hon sist lämnade rummet. Hon tackade sjukvaktaren med en flyktig blick och skyndade sig att komma ut, så fort som möjligt. När hon väl lämnat den stora porten bakom sig, sveko krafterna henne. Hon brast ut i häjdlös gråt. Tårarne strömmade utan återhåll, och utan att hon ens försökte torka af dem.

Hon måste stöda sig mot ett knotigt mullbärsträd, som stod där, för att ej sjunka ned på den dammiga vägen. Så stod hon länge och snyftade. Hon hörde hur man passerade förbi henne, hur en och annan stannade, men hon såg ej upp — och de gingo vidare.

Hon lyckades äntligen återfå sin själfbehärskning och skyndade framåt. Vid Rue Constantin hoppade hon upp i en tram, som raskt förde henne till staden.

* * *

Carmen hade fått den förfärliga underrättelsen om Waldemars död. Hon hade läst det i „l'Akbahr,“ som hennes bror köpt en afton. Det hade varit ett gräsligt slag. Hon hade ju anat det länge, alt sedan sitt besök på sjukhu-

set, det enda där, det sista i lifvet. Och ändå kändes det så förfärligt. Hon hade gråtit, gråtit länge i ensamheten . . . hon hade ingen att anförtro sig åt, att meddela sin smärta till. Hon måste bära den ensam, den tunga bördan, den tyngsta af alla. Och hon bar den.

Hon hade gömt tidningsnumret, där det stod, och satt nu och läste i det, läste om dem för hundrade gången de ord, som innehöll hela hennes lifs smärta.

„Sveriges och Norges Generalkonsul
och vice Konsul,
Svenskar och Norrmän, som vistas i Alger
tillkännagifva,
att deras landsman, artisten
Waldemar K . . . . .
afled i Alger den 4 Maj 188*.“

Så lydde det. Det var kort och kunde dock berätta om så mycken smärta för dem, som förstod att fylla tomrummen med ord, som ej stodo där, ord, som blott få anade, och som om de ock stått där, knapt skulle rätt uppfattas af många.

Hon hade en dag strax efter sett Georg gå in i porten midt emot, och anande, att det var Waldemars rum besöket gälde, hade hon skyndat dit öfver och träffat honom däruppe. Han hade sett förskräkt ut, när hon kom in, och sagt, att hon vore förfärligt blek. Så hade han så vänligt sökt trösta henne. Hon hade åter gråtit, men det hade känts så skönt att få tala med honom, som känt Waldemar. Han var ju nästan främmande för henne vännen, men minnet af den gemensamma känslan, vän-

skap å hans och kärlek å hennes sida — olika grader af samma känsla —, hade närmat dem till hvarann.

Hon hade då fått veta, att han skulle begrafvas först i dag. Hon hade ej tänkt gå ut för att se den älskades lik föras till sin sista bädd, den svarta hämska grafven, där hon redan sett sin far sänkas ned. Hon var liten då, men hon mindes det väl.

Hon kunde ej härda ut längre. Hon måste ut. Skyndsamt klädde hon sig och gick ned. Där funnos ej många på gatan: det var vid middagstid och ganska varmt. Hon tog vägen uppåt och så af in på Boulevard de Gambetta och gick dess trappor ned in under Rue de la Lyres arkader och så öfver Domkyrkplatsen. Där någonstädes måste liktåget passera. Hon gick långsamt fram Rue Bab-el-Oran ända till dess slut. Där vände hon och gick tillbaka igen . . .

Det måste vara därborta de komma. Hon såg hur folket lyfte på hatten för något, som måste vara ett liktåg. Hon tykte sig långt bort förnimma en svag klockringning. Där kommo de. Men . . . hvad är detta? Inga korgossar gå förut, ingen sång. Blott en enkel, svart kista, buren af några män, och så en hand full herrar i svarta kläder efter.

Hon kände igen Georg bland dem. Det var således intet tvifvel. Där låg han nu, där under det svarta, hämska stycke trä, som gibrigt dolde honom för henne. Hon stirrade med torra ögon på den lilla processionen. Hon hade gråtit ut. Där funnos ej tårar mer i dessa stackars ögon.

Men hvarför funnos ej korgossarne? Det

kom åter för henne. Ah! Det slog henne som en blix. Han var ju protestant, en kättare. Han skulle bli fördömd . . .

Hon måste hålla sig för att ej falla. Hennes fingrar grepo krampaktigt fast i en afsats på den stora fyrkantiga pelare, som bar upp arkaden. Hon kände ej att hennes hand sargades af den skrofliga ytan. Hon såg ej att processionen redan var förbi. Alt var svart. Hon såg, hon hörde endast ett: Han var en kättare . . . han blir fördömd . . .

Hon satte sig åter i gång hemåt. Men utanför katredalen stannade hon. Och så gick hon upp för dess långa trappor, in genom den höga, granna porten, fram till det lilla koret till höger, där den heliga moderns bild står, belyst af skenet från några vaxljus.

Hon föll på knä på det kalla stengolfvet och såg upp på den illa snidade träfiguren med dess granna målning, som här och där fallit bort. Och hon bad till den. Hon såg i den groteska bilden det mildaste och ljufvaste gudaväsen, människan i sin fantasi skapat sig. Hon såg en kvinna som hon själf, en moder med sitt barn, omstrålad af den himmelska kärlekens oändligt milda ljus.

Och hon bad till denna kärlekens symbol. Hon bad för honom, som hon älskat och älskade ännu i döden. Hon bad att han, hennes kärlek, hennes lif måtte få den salighet hon själf hoppades, att hon, heliga Guds moder, måtte förena sig med henne i böner till den gode Guden, i böner för honom, kättaren. Han var en kättare, men han hade dock älskat . . . älskat så, som endast en ren själ kan älska . . . .

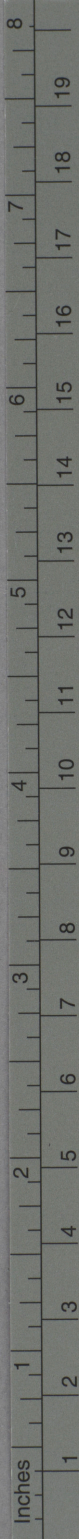
Tvärs öfver gatan.

Hon kände sig lättare efter bönen. Hon steg upp, doppade sina fingrar i vigvattenskärlet, och gick ut. Hon stod en stund stilla på trappan. Hon tyckte alt fått ett annat utseende; det låg liksom ett skimmer af frid och af allvar öfver alt.

Hon såg världen med andra ögon. Hon var ej längre ett barn . . . Hon hade blifvit en kvinna och hon hade en sorg, en hemlighet att bära på, att vakta för andras blickar.

Och hon gick ned för trappan och in bland människohopen, där hon snart försvann, som ett spån försvinner i brusande forsar.

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

